

BKv. 97.

A Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiuma a 2011. november 14. napján tartott ülésén megvitatta az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló, 2011. július 13-án hatályba lépett 2011. évi LXXXIX. törvénynek (a továbbiakban: Novella) a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényt (a továbbiakban: Be.) módosító és kiegészítő egyes rendelkezéseit, és azok értelmezéséről a következő

v é l e m é n y t

nyilvánítja:

Be. 17. § (9) bek.

A Be. 17. § új (9) bekezdése szerinti, a legfőbb ügyész döntésén alapuló vádemelés az illetékességnek a Be. 17. § (3) bekezdéséhez hasonló - de csak a XXVIII/A. Fejezet alá eső ügyekben alkalmazható - esete, ami kivétel az általános illetékesség alól.

E kivételen túlmenően a Be.-nek a hatáskörre és illetékességre vonatkozó általános szabályai szempontjából a Be. XXVIII/A. Fejezet szerinti kiemelt jelentőségű ügyek eljárásának szabályai közömbösek. A XXVIII/A. Fejezet szerinti ügykategória önmagában áttétel (264. §) szükségét nem veti fel.

A 17. § (9) bekezdése nem ad alapot arra, hogy ilyen indokkal vádemelést követően az ügyész az ügy áttételét indítványozza. A vádemelést követően az ügy ura már a bíróság.

Be. 64/A. § c) pont, 554/C. §

A Be. 64/A. § c) pontja alapján - a Be. XXVIII/A. § Fejezetében meghatározott - kiemelt jelentőségű ügyben is soron kívül kell az eljárást lefolytatni. A kifejezetten soronkívüliség alá tartozó ügyek [64/A. § a)-c) pont, 136. § (1) bek., 403. § (2) bek., 411. § (4) bek., 552. § (3) bek.] között a törvény sorrendet nem ír elő. Ehhez képest a soronkívüliség alá eső ügyek között a sorrend ügyviteli jellegű, érkezésük a meghatározó, illetve a megelőzésnek van jelentősége. A soronkívüliségi okok halmozódásának a soron kívüli ügyek egymás közti sorrendjében azonban jelentősége van.

Amennyiben több törvényes soronkívüliséget előíró ok verseng egymással, a XXVIII/A. Fejezet szerint soronkívüliséget élvező ügyek más soron kívüli ügyeket megelőznek, mert az eljárási határidők - a többi ügycsoporthoz képest - szűkebbek, így ezek az ügyek a tárgyalás kitűzését és elnapolását illetően egyértelmű elsőbbséget eredményeznek.

A kiemelt jelentőségű ügyekre törvény által előírt soronkívüliségen belül is, az elintézés sorrendjében megelőzi a többi az az ügy, amelyben a terhelt előzetes letartóztatásban van.

Be. 209. § (1) bek.

A Be. 209. § (1) bekezdése a nyomozási bíró eljárására vonatkozó általános eljárási szabály.

Változatlan maradt azonban a Be. 207. § (1) bekezdése, ami szerint a nyomozási bíró a bíróság feladatait látja el a vádirat benyújtása előtt, továbbá a 211. § (3) bekezdése, ami a nyomozási bírónak címzett konkrét eljárási szabály, és az ez utóbbi törvényhelyben hivatkozott 186. §, ami a 211. § (3) bekezdése szerinti eljárási cselekmény korlátját képezi, és a nyomozási bíró által betartandó.

Következésképpen amennyiben az indítványozó bizonyítékra hivatkozik, és azt megjelöli, akkor - a 186. § korlátai között - módot kell adni arra, hogy az ilyen bizonyítékot a nyomozási bíró ülésén jelenlévő megismerhesse; de ez nem bizonyítás, csupán megismerés és a nyomozási bíró eljárása csak ennyiben kontradiktórius (vö.: 1/2007. BKv., 93/2011. BKv.).

Ha az indítványozó nem hivatkozik bizonyítékra, akkor nincs mit megismerhetővé tenni. Ez viszont - értelemszerűen - nem a nyomozási bíró eljárását, hanem döntése alaposságát érintő szempont.

Be. 268. § (1) bek.

A 268. § (1) bekezdésének módosítása alapján jövőben a bíróság az ügyészt

- a) nem keresheti meg bizonyítási eszköz megvizsgálása végett;
- b) nem keresheti meg avégett, hogy a bizonyítékok a tárgyaláson rendelkezésre álljanak;
- c) bizonyítási eszköz felkutatása, biztosítása végett pedig csak akkor keresheti meg, ha a bizonyítás felvétele kiküldött bíró, vagy megkeresett bíróság útján nem lehetséges, és a bizonyítás kiegészítése tárgyaláson nem végezhető el.

Következésképpen, ha adott is a törvényes feltétele az ügyész bizonyítási eszköz felkutatása végetti megkeresésének, arra nincs

lehetőség, hogy a bíróság kérhesse a bizonyíték tárgyaláson való rendelkezésre állását is.

Változatlan maradt azonban, hogy a bíróság

- a) megkeresheti az ügyészt a vádirat hiányosságainak pótlására;
- b) nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszköz beszerzésére és megvizsgálására, ha az ügyész ezt nem indítványozta [75. § (1) bek.].

Következésképpen változatlanul érvényesek az 1/2007. Bkv. A/III/2/b) pontjában kifejtettek is: A bíróság nem hívhatja fel az ügyészt a vádat alátámasztó bizonyítékok beszerzésére akkor sem, ha az eljárás adatai ilyenre utalnak; ezzel a felhívással a Be. 1. §-át megsértve vádlói funkciót gyakorolna. A 75. § (1) bekezdése szerint azonban a bíróság akkor, ha az ügyész nem indítványozza, nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítékok beszerzésére és megvizsgálására. Ugyanakkor például a sértett indítványára, vagy hivatalból a bíróság elrendelheti eljárási cselekmények elvégzését, bizonyítás kiegészítését terhelő bizonyítékok vonatkozásában is (Be. 285. §, 268. §).

Be. 278. § (1) bek.

A Be. 278. § (1) bekezdése módosult, viszont változatlan maradt a Be. 263. § (1) és (2) bekezdése, továbbá 358. § (2), és 391. § (1) bekezdése, és speciális szabály van a kiemelt jelentőségű ügyekre.

1. A Be. 278. § módosult (1) bekezdése alapján első fokon az ügy érkezésétől számított harminc napon belül meg kell vizsgálni, hogy szükség van-e a 264-271. §, illetve 543.-547. § szerinti teendőkre [263. § (1) bek.]; legkésőbb a 30 nap letelte után haladéktalanul meg kell küldeni a vádiratot a vádlottnak és védőnek, egyben felhívni őket, hogy 15 napon belül jelöljék meg bizonyítási eszközüket [263. § (2) bek.]; a vádirat kézbesítésétől számított 30 napon belül meg kell vizsgálni a védelem esetleges bizonyítási indítványait és ki kell tűzni a tárgyalási határnapot [278. § (1) bek.]; a határnapot a lehető legközelebbi napra kell kitűzni az érkezési sorrend és a soronkívüliség betartatásával [278. § (3) bek.]

Ha a tanács elnöke az ügy vizsgálata során arra a következtetésre jut, hogy a tárgyalás előkészítése kapcsán nem kell határozatot hoznia vagy intézkednie egyetlen kérdésben sem, és nincs helye közvetítői eljárás lefolytatásának, nem szeg eljárási szabályt, ha a vádirat kézbesítéséről és a tárgyalás kitűzéséről egyidejűleg intézkedik, feltéve, hogy a tárgyalásig elegendő idő áll ahhoz rendelkezésre, hogy a vádlott vagy védő által a vádirat kézhezvétele után előterjesztett bizonyítási indítvány kapcsán is megtegye a szükséges intézkedéseket.

Mindennek azonban az (1) bekezdés 2011. július 13. napjától hatályos rendelkezése szerint legkésőbb a vádirat kézbesítésétől számított harminc napon belül meg kell történnie. A törvénymódosítás újdonsága tehát, hogy pontosan meghatározza azt az időtartamot [a 278. § (1) bekezdése szerinti 30 napot], amelyen belül a bíróságnak intézkednie kell a határnap kitűzéséről, ezt a határidőt a törvény eddig nem tartalmazta. Az időkeret többi - ezt megelőző, illetve a lehető legközelebbi határnap kitűzésére vonatkozó - eleme azonban változatlan.

A vádirat kézbesítésén a vádirat átvétele értendő, nem a kézbesítésre adott utasítás megtétele, és nem is az utasítás teljesítése. Azaz az átvételt igazoló vétíven szereplő dátum lesz az irányadó e határidő számításánál.

A 278. § (1) bekezdés szerinti határidő számításának alapja tehát a vádirat átvételét igazoló vétív szerinti dátum, illetve a vétívek szerinti legkésőbbi dátum (mivel a címzett bizonyíték-bejelentési határideje is ettől kezdődik).

2. Másod- és harmadfokon a módosításnak az első határnap kitűzésére nincs kihatása; változatlan, hogy az ügyérkezéstől számított 60 napon belül kell kitűzni a határnapot tanácsülésre, nyilvános ülésre, vagy tárgyalásra; a határnapot a lehető legközelebbi napra kell kitűzni [358. § (2) bek., 391. (1) bek.].

Megjegyzendő, hogy a törvény - mint korábban - az időtartamok felső határát szabályozza, ami nyilvánvalóan nem jelenti, hogy az időkeretet ki kell tölteni, viszont azt sem jelenti, hogy az időkeret kitöltése törvénytértés.

Be. 287. § (4) bek.

A 287. § változatlanul maradt (3) bekezdésének szóhasználatában az „ismétlés” és az „előlről kezdés” egymás szinonimája, egyaránt a folytonosság ellentéte. A 287. § (3) bekezdése (változatlanul) azt jelenti, hogy előlről kell kezdeni („nem lehet ismétlés nélkül folytatni”) a tárgyalást

- 6 hónapon túl, függetlenül a tanács összetételétől, illetve annak megváltozásától (időtúllépés),

- 6 hónapon belül, ha a tanács összetétele megváltozott (időtúllépés nélküli tanácsváltozás).

A 287. § (4) bekezdése általános érvennyel - mindkét megismétlési (illetve előlről kezdési) követelményre nézve - könnyítésként lehetővé teszi, hogy a megismétlés (előlről kezdés) a tárgyalás anyagának ismertetésével is megtörténhessen. E könnyítést a törvény

korábban csupán az időtúllépés nélküli tanácsváltozás esetére engedte meg.

Be. 554/K. §

1. A kiemelt jelentőségű ügyekre vonatkozó külön szabályozás eltérően határozza meg a tárgyalás kitűzésének szabályait is. Első fokon, az első határnap kitűzése szempontjából a külön rendelkezések azt jelentik, hogy az 554/K. § a Be. 278. § (3) bekezdése helyébe lépő különös szabály, ehhez képest és az 554/A. § értelmében az ügy érkezésétől számított 30 napon belül meg kell vizsgálni, hogy szükség van-e a 264-271. §, illetve 543.-547. § szerinti teendőkre [263. § (1) bek.]; legkésőbb a 30 nap letelte után haladéktalanul meg kell küldeni a vádiratot a vádlottnak, védőnek, egyben felhívni őket, hogy 15 napon belül jelöljék meg bizonyítási eszközüket [263. § (2) bek.]; a vádirat kézbesítésétől számított 30 napon belül meg kell vizsgálni a védelem esetleges bizonyítási indítványait és ki kell tűzni a határnapot [278. § (1) bek.]; a határnapot 3 hónapon belülre kell kitűzni az érkezési sorrend és a soronkívüliség betartatásával [278. § (3) bek.].

2. Az 554/K. § másod- és harmadfokon, az első határnap kitűzése szempontjából azt jelenti, hogy az 554/A. § értelmében a 358. § (2) bekezdése és a 391. § (1) bekezdése szerint az ügy érkezésétől számított 60 napon belül kell kitűzni a határnapot tanácsülésre, nyilvános ülésre, vagy tárgyalásra; a határnapot 3 hónapon belülre kell kitűzni.

Az általános eljárás és a külön eljárás között (első-, másod-, és harmadfokon) nincs különbség az ügyérkezéstől a kitűzés pillanatáig tartó idő hosszának törvényi szabályozásában; az eltérés annyi, hogy amíg az általános eljárásban csupán azt határozza meg a törvény, hogy a lehető legközelebbi határnapra kell kitűzni, addig a külön eljárásban ez nem lehet 3 hónapon túli.

Be. 554/L. §

Az 554/L. § a 287. § (2), (3) és (4) bekezdése helyébe lépő különös szabály; ezért az 554/L. § (2) bekezdése azt jelenti, hogy előlről kell kezdeni („nem lehet ismétlés nélkül folytatni”) a tárgyalást 2 hónapon túl, függetlenül a tanács összetételétől, illetve annak megváltozásától, 2 hónapon belül, ha a tanács összetétele megváltozott.

Az 554/L. § (3) bekezdése - az időtúllépés nélküli tanácsváltozással kapcsolatos megismétlési (illetve előlről kezdési) követelményre nézve - könnyítésként lehetővé teszi, hogy a

megismétlés (előlről kezdés) a tárgyalás anyagának ismertetésével is megtörténhessen.

A külön eljárás szabálya viszont - szemben az általános eljárással - nem biztosítja ezt a könnyítést az időtúllépés esetére. Miután azonban az általános eljárás szabálya a 6 hónap túllépése esetére is biztosítja a könnyítést - így az 554/A. § értelmében és a többen a kevesebb elve alapján is - a külön eljárásban helye van a tárgyalás anyagának ismertetésével való megismétlésnek, ha erre a 2 hónapot meghaladó időtúllépés ad okot.

A kifejtettek a másod- és harmadfokú eljárásban is irányadók (Be. 345. §, 385. §).

Mindent összevetve a Novella alapján a 287. § (4) bekezdése általános érvényű háttérrendelkezés, ami az időtúllépés és (időtúllépés nélküli) tanácsváltozás esetére nézve egyaránt biztosítja a tárgyalásnak az iratok ismertetésével történő megismétlését. Ez egyben azt is jelenti, hogy nincs olyan ok a Be.-ben, ami miatt a tárgyalást úgy kellene előlről kezdeni (megismételni), hogy az a már lefolytatott bizonyítás újrafelvételével járjon. A törvény alapján a tárgyalás anyagának ismertetése egyenértékű a megismételt bizonyítással. Mindez egyaránt vonatkozik a kiemelt és nem kiemelt jelentőségű ügyekre.

Novella 27. § (2) bek.

1. A Novella 27. §-ának (2) bekezdése szerinti rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekre is megfelelően alkalmazni kell. Ebből az következik, hogy minden olyan ügyet, amely e törvény hatályba lépését megelőzően érkezett a bíróságra és kiemelt jelentőségűnek minősül, úgy azokat a Be. XXVIII/A. Fejezetének rendelkezései szerint kell elbírálni. A XXVIII/A. Fejezet szerinti eljárás különös szabályainak megszegése feltétlen hatályon kívül helyezési okot nem képez; a Be. 373. §-a egyidejűleg nem módosult.

Ugyanakkor garanciális szempontból (vö.: 554/M-N. §) indokolt, hogy a bíróság, amennyiben a már előtte folyamatban lévő ügy a XXVIII/A. Fejezet szerinti eljárás alá tartozik, akkor ezt pervezető végzéssel (Be. 260. §) megállapítsa, vagy legalább a tárgyaláson közölje és a jegyzőkönyvben ennek tényét rögzítse, ezáltal az eljárás résztvevőit arról tájékoztassa.

Mivel a kiemelt jelentőségű ügyek elbírálására a Novella új, külön eljárásként önálló fejezetet (XXVIII/A. Fejezet) állapított meg, az e fejezet eljárási rendje szerinti elbírálásra az ügyésznek a vádiratban indítványt kell tennie, és a vádiratból megállapítható kell legyen az is, hogy a XXVIII/A. Fejezet szerinti eljárásra az 554/B. § melyik pontja alapján kerül sor.

2. A törvénymódosítás nem zárja ki a XXVIII/A. Fejezet alá eső ügyben a pótmagánvád lehetőségét. Figyelemmel kell azonban lenni a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatára, ami szerint egyes bűncselekmények esetében - tárgyi szempontból - a pótmagánvádlói jogosultság kizárt, s ekként az ilyen vád nem törvényes.

3. A XXVIII/A. Fejezet rendelkezései - figyelemmel a Be. 345. §-ára és 385. §-ára - a másod- és harmadfokú eljárásra is irányadók az értelemszerű eltérésekkel.

4. A Be. 11. § (1) bekezdése és 605. § (2) bekezdése változatlanul hatályos, tehát a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmények akkor is érvényesek, ha ezt a Novella másként szabályozza. Ehhez képest értelmezendő a Novella 27. § (2) bekezdése szerinti, a folyamatban lévő ügyekben való alkalmazást előíró rendelkezés.

A határnap kitűzése eljárási cselekmény. Ennélfogva a módosítás hatályba lépését megelőzően a XXVIII/A. Fejezet alá tartozó ügyben kitűzött határnap érvényes, annak beállítására, újratűzésére a törvénymódosítás nem ad felhatalmazást. Úgyszintén nem kell újra "beállítani" a kiemelt jelentőségűnek minősülő ügyekben az elnapolt tárgyalások határnapjait sem.

Amennyiben viszont a hatálybalépést követően egyéb okból a kitűzött határnap beállítása szükséges, akkor az új határnapot - értelemszerűen - már a törvénymódosítás szerint kell kitűzni.

Budapest, 2011. november 14.

Dr. Kónya István s.k.
kollégiumvezető

Dr. Márki Zoltán s.k.
a kollégium jegyzője

